

EMO'dan...

Sevgili üyelerimiz,

Enerji krizi ağırlıklı 407. Sayı ile yeniden birlikteyiz. İnsan, ateşi enerji kaynağı olarak kullanmaya başlaması ile diğer canlılardan ayrılarak dünya kaderi üzerinde söz sahibi olma yönünde ilk adımını atmıştır. O günden bu yana yeni enerji kaynakları arayan, bulan, kullanan insan toplulukları daha rahat bir yaşam ve güç elde etmiştir. Binlerce yıl enerji kaynaklarını teknolojik gelişimiyle orantılı bir biçimde kullanan insan, son 150 yıl içerisinde sanayi devrimi ile birlikte yer küredeki mevcut kaynakları hızla tüketmeye başlamıştır. Gelecek kuşaklara yokluk bırakan yeryüzünün en sömürgeci ve en bencil kuşağı 20.yüzyıl kuşağı olsa gerek. Doğanın milyonlarca yılda oluşturduğu fosil enerji kaynakları 20.yüzyılda hızla eritilirken, 21.yüzyıl itibarıyla tamamen tüketileceği öngörülmektedir. Gelecek kuşaklara tüm fosil enerji kaynakları tüketilmiş, ozon tabakası yırtılan, küresel ısınma artan felaketler küresi bırakma noktasındayız. Bu gerçeğin dayatması ile gelişmiş ülkeler bir yandan yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelirken bir yandan da mevcut enerjileri etkin ve verimli kullanarak gelişim ve refah düzeylerini düşürmeden daha az enerjiye gereksinim duymaktadırlar.

1500'lü yıllarda dünyada ortalama kişi başına enerji tüketimi 25.000 - 30.000 Kcal. iken, 1850'li yıllarda 75.000 Kcal., 2000 yılında ise 280.000 Kcal. Olmuştur. 1850'li yıllarda bir milyar civarında olan dünya nüfusu 21. yüzyıl

başında altı milyarı geçmek üzeredir. Görüleceği üzere kişi başına enerji tüketimi sabit kalsa dahi artan nüfus nedeni ile dünyadaki enerji tüketimi artış eğiliminde olacaktır. Önümüzdeki 50 yıl içerisinde enerjiye talep artarken enerji kaynaklarındaki kısıtlılık (fosil enerji kaynaklarının hızla tükenmesi ve yenilenebilir enerji kaynaklarında ileri teknolojinin gelişmiş ülkeler tekelinde olması) enerji maliyetlerini çok yükseltecektir. İnsanlar salt gıda ve enerji için çalışır olacaktırlar.

Dünya enerji tüketiminde eşitsizlik

Bugün dünya nüfusunun %80'i az gelişmiş bölgelerde (yaklaşık 5 milyar nüfus) yoksul bir yaşam sürdürmektedir. Dünyada üretilen enerjinin %70'i dünyanın %20'sini kapsayan endüstrisi gelişmiş ülkelerce tüketilmektedir. Aynı zamanda bu %20'lik kesim dünyada üretilen gıdanın %60'ını tüketmekte yine üretilen metallerin %85'ini kullanmaktadırlar. Ve dünyada 1,5 milyar kişi ticari enerjiye ulaşamamaktadır.

2000 yılı itibarıyla dünya çapında enerji tüketimi 9 milyar TEP civarındadır. Bu enerjinin %38'i petrol, %27'si kömür, %24'ü doğalgaz, %5'i nükleer, %3'ü hidrolik ve %3'ü yenilenebilir kaynaklardır. Yıllık kişi başına enerji tüketiminde ise dünya ortalaması 1,45 TEP, OECD ortalaması 4,36 TEP, AB ortalaması 3,69 TEP, Türkiye ortalaması ise 1,015 TEP'tir. Elektrik tüketiminde de benzer durum vardır. Dünya ortalaması 2400 Kwh iken Türkiye ortalaması 1380 Kwh'tir. Türkiye'nin dünya enerji kaynakları içindeki payı oldukça düşüktür. Toplam enerji rezervi içindeki en büyük paya sahip kömür (%47) dünya rezervinin %0,5'i kadardır. Petrolde üretimin tüketimi karşılama oranı ise %12'dir. Doğalgaz rezervi ise ülke ihtiyacının %4'ünü karşılayabilmektedir. Kömürden sonra en büyük potansiyel sudur. Ülkemiz Avrupa'da ekonomik hidrolik kaynak yönünden 3. sıradadır. Jeotermal potansiyel açısından dünyada 7. sıradayız. Rüzgar ve güneş potansiyelimiz de küçümsenemeyecek boyuttadır. Buna rağmen, yerli üretimin toplam tüketimi karşılama oranı 1950'li yıllarda %93 civarında iken 1970 yılında %77'ye, 1990 yılında %48'e 2000 yılında ise %32'ye düşmüştür.

İthalatın toplam tüketime oranının 50 yılda %7'den %68'e yükselmesi bu süreçte ülke yönetiminde iktidar erkine sahip olmuş sağ siyasi yapı ve darbeci mantığın siyasi tercihi sonucudur. Bu siyasi yapı ve darbeci mantık 50 yıl boyunca siyasi tercihlerini ulusal ve uluslararası sermaye lehine kullanmıştır (petrol kaynakları kit ülkemizde toplu taşımacılık, demiryolları yerine karayolu ve özel taşımacılığın tercih edilmesi, linyit rezervleri ile hidrolik potansiyel Orta ve Doğu Anadolu'da olduğu halde sanayileşme için Batı Anadolu'nun tercih edilmiş olması sadece birkaç örnektir).

Bu bilinçli tercih sahipleri 12 Eylül sonrası özelleştirme politikaları ile halkla aralarındaki mesafeyi hızla açarken bunun sonucu zorunlu olarak sadece silahlanmaya ve cezaevlerine yatırım yapmışlardı. Yine bu tercih sahipleri görülen o ki gelecekte de kamu varlıklarını yağmaya devam edecek, önlerine çıkan engelleri hukuk dışı yön-

temlerle aşmaya çalışacak, tahkimi işletecek, ulusaşırı sermayeye niyet mektupları ile her türlü garantiyi verecektir. Türkiye bölgedeki siyasal yapıda yerini almaya çalışırken enerji alanında kendisi için biçilmiş "enerji koridoru" olma yolunda da adımları birer bir atıyor. Enerji alanında özellikle 12 Eylül'den bu yana neoliberal uygulamalar serbestlikten öte başıboşluk, plansızlık yönetememezlik şeklinde gelişmiş olup bu "yönetememezlik krizi" enerji krizine dönüşmüştür. Ülkede son 10 yıldır "özelleştireceğiz" diye enerji yatırımları durdurulmuştur. Oysa enerji yatırımları özellikle gelişmekte olan ülkeler için süreklilik isteyen yatırımlardır. Özelleştirilmenin yapıldığı işletme hakkı devri verilen dağıtım şirketleri ile santraller ve kömür havzalarında ise yatırım adına tek bir çivi çakılmamıştır. Görüldüğü üzere Türkiye'nin enerji planlamaları ve politikaları ülke gerçeklerine göre değil yeni dünya düzeninde şekillenmiş emperyalist grupların çıkarlarına göre oluşturulmaktadır. Görünen enerji krizi sistemin plansız, başıboş bir enerji politikası seyri izlemesinin sonucudur. Buna rağmen mevcut iktidarın hukuki yapıyı suçlaması ve ısrarla DPT'nin üzerine giderek planlamayı reddetmesi bu başıboş plansız işleyişin süreceğinin işaretidir. Bu durum halk arasındaki "bindik bir alamete gidiyoruz kıyamete" söylemine denk düşmektedir.

Kaynaklar heba edildi

Gelinen noktada korkunç bir kaynak israfı da söz konusudur. Kayıp/kaçak ve ücretsiz aydınlatma %26,6 seviyesinde olup (TEDAŞ APK Dai.Bşk. 1999 verileri.) toplam 20.811.247.000 Kwh. tutmaktadır (bu TEAŞ'ın 2000 yılındaki bir milyar USD olan zararlarının %75'ine karşılık gelmektedir). Son 20 yıldır devamlı artış gösteren bu durum süreç içerisinde sadece izlenmiştir. Yıl sonu itibarıyla 5 milyar kwh açık olacağı beyan edilmektedir. 20 yıldır görülen kayıp/kaçaklardaki bu artışa müdahale edilse idi kriz yaşanır mıydı? ETKB'na bağlı Elektrik İşleri Etüt İdaresi enerjinin etkin kullanımını, verimlilik ve tasarruf üzerine 1980'den beri çalışmaya başlamıştır. 1993 yılında Bakanlık kararı ile Ulusal Enerji Tasarrufu Merkezi adı altında çalışmalar yürütülmektedir. 1980 - 1991 yılları arasında UNIDO tarafından desteklenen bir proje ve ayrıca Dünya Bankası kredili iki proje ağırlıklı olarak sanayi sektörümüze yönelik biçimde gerçekleştirilmiştir. Bu iki proje için 6 milyon USD Dünya Bankası kredisi harcanmıştır. Bu çalışmaların sonucu zaman zaman Bakanlığa sunulmuştur. Bu çalışmalar sonucu sadece tasarruf önlemleri ile sağlanacak yıllık kazancın 3 milyar USD olacağı belirtilmiş ve "enerji tasarrufu yasa taslağı" 1998'de Bakanlığa sunulmuştur. Geçen iki yıllık süre içinde yöneticiler bu konuda hiçbir şey yapmamışlardır. Kendilerine sunulan bu çalışmalarda sözü edilen 3 milyar USD'nin 1,05 milyar USD'lik kısmı elektrik enerjisinden sağlanacak olup karşılığı 25.54 milyar Kwh 'tir (öngörülen açığın beş katı). KHK'leri kullanmaktan çekinmeyenlere "bu konuda ne yaptınız?" diye sormanın anlamı var mı?

Krizin nedeni yönetimdir

Tasarruftan öte ikinci bir önlem üretimi arttırmaktır. Termik santrallarda kapasite kullanma oranı 10 puan yukarı çekilse 2,4 milyar kwh üretim kazancı sağlanacaktır. Yapılan yatırımların yanlış ve sağlıksız olması (Yatağan'da yaşananlar ortadadır) krizin nedeni değil de nedir? Doğalgazın elektrik enerjisi üretimindeki payı 1998'de %22 iken 1999'da %31,2 olmuştur; 2000 yılı sonu itibarıyla %40'ı aşacağı tahmin edilmektedir. Konut, sanayi ve elektrik üretiminde plansızlık sonucu doğalgaz talebi arzın en az %25 üzerine çıkmaktadır. Arz ve talep dengesini hesap edemeyen, planlama yapamayan, önlem alamayan yönetim; krizin nedeni değil de nedir? Krizin nedenini kendi dışında arayanlar önlem olarak hukuk dışı sabit ücret uygulamalarına başvuruyorlar. Ancak bu çabaları hukuktan geri dönünce, IMF direktifi %18,5 zamlara sabit ücret yerine konacak zamları da ekleme peşindeler. Enflasyon canavarı; enerji krizi iktidarın ta kendisidir; uzakta aramasınlar. Yaptıkları ve yapmayı taahhüt ettikleri zamlarla enflasyonu besleyenler diğer yandan %10 zammı üyelerimize, emekçilere hak görmektedirler. İktidar emekçiyi bir taraftan ezerken diğer taraftan da çıkar çevrelerine haksız kazanç sağlanmasına göz yummaktadır.

Emo arabağlantı soygununu durdurdu

Bilindiği gibi Türk Telekom TURKCELL ile TELSİM arasında bire dördük oranda Türk Telekom aleyhindeki haksız gelir paylaşımına neden olan "ara bağlantı anlaşması" ile ilgili olarak açmış olduğumuz davayı kazanmış bulunmaktayız. Böylece GSM operatörlerinin bu adaletsiz gelir paylaşımından dolayı her ay halkın cebinden 30 trilyon kazanç sağlanmasının önüne geçmiş olduk. Geçen sayımızda "bu soygun durdurulmalıdır" dedik ve sonunda bu soygunu durdurduk. EMO'nun kamu yararına bu girişimi (ANAP İstanbul milletvekili B. AKARCALLI'nın EMO'ya bu konu ile ilgili bir teşekkür mektubu dışında) ne parlamento çevresinde ne hükümet içinde ne de ara bağlantıyı sorgulaması gereken milliyetçi-muhafazakar Ulaştırma Bakanı nezdinde olumlu bir karşılık bulamadı.

"Ya sev ya terk et" sloganı sahipleri ülke sevgisi konusunda kötü bir sınav vermekte, sınıfta kalmaktadırlar. Aslında "terk et" lafzının gerçek anlamı da "ey siz bu ülkeyi bu halkı sevenler, terk edin; açtığınız bu tür davalar ile tekerimize çomak sokmayın ki biz de kamu varlıklarını daha rahat yağmalayalım" olsa gerek. Fakat yağma yok, EMO olarak üyelerimizin ve emekçilerin haklı mücadelesinde gerçekleri söylemeye devam edecek, kamu varlıklarının yağmalanmasına karşı çıkacak ve çıkar çevrelerinin tekerine çomak sokmayı sürdüreceğiz. Gelecek sayıda görüşmek üzere...

37. Dönem Yönetim Kurulu adına
Kemal ULUSALER
Yönetim Kurulu Yazmanı